

2 Branša čišćenja
Veći minimalac za sve zaposlene

3 Invalidsko osiguranje
Bolja transparentnost kod pregleda

4 Socijalna osiguranja
Najznačajnije promjene od 2022.

Broj 1 | Februar 2022 | Srpski / Hrvatski / Bosanski

Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Ne smanjenju starosnog osiguranja

Zaustavimo buržoaski talas nasrtaja na naše penzije

Svi zajedno putem referenduma protiv krađe penzija iz penzionih fondova

Parlament je 17. decembra 2021. godine odobrio reformu AHV 21. Protiv nacrtu zakona održan je referendum. Rok za referendum je 7. April 2022. godine. Reforma AHV 21 znači smanjenje penzija! Prvo za žene – one bi trebale godinu dana da rade duže a da ništa ne dobiju zauzvrat. Preračunato, ovo znači smanjenje penzije od 1'200 franaka godišnje! Mi se branimo od ovih napada. Unia podržava referendum protiv prijedloga za smanjenje AHV 21.

Emine Sariaslan

Manje za život

Centralne partije, i zavez poslodavaca žele povećati starost penzionisanja za žene. Nacionalni savjet je usvojio amandman sa 125 glasova protiv 67 glasova jedan suzdržani. I Komisija za socijalnu sigurnost i zdravlje predstavnika kantona (SGK-S) je odobrila ovaj reformski projekat. Većina političara u ovoj komisiji smatra da bi žene trebalo da rade još godinu dana. Njihov cilj je da podignu starosnu granicu za penzionisanje žena sa 64 na 65 godina.

Šta znači AHV reforma za žene

Podizanje starosne granice za penzionisanje AHV 21 koštaće žene dodatnih 7 milijardi franaka. Dakle, u prosjeku na svaku ženu 1200 franaka što znači trećinu penzije manje dobijaju žene u odnosu na muškarce. Današnji veliki penzijski jaz pokazuje nejednaku juče-rašnju raspodjelu mogućnosti zaposljavanja. To je zato što žene češće rade sa skraćenim radnim vremenom, prvenstveno iz porodičnih razloga, kako bi mogle da preuzmu kućne i porodične poslove. Razlika u platama između

žena i muškaraca takođe doprinosi velikom jazu u penzijama. Stoga rad mnogih žena u današnje vrijeme dovodi do nedostojno niskih penzija. Jedna trećina žena u strasti živi isključivo od svoje starosne penzije a svaka šesta žena u strasti živi u siromaštvu.

Pogođeni i muškarci

Ali i penzije muškaraca su ugrožene. Zato što je AHV 21 samo uvod u masovni napad na starosno osiguranje. Sledeća opasnost je krađa penzija iz 2. stuba osiguranja za sve osiguranike. A besmislena inicijativa Mladih liberala želi da radnu granicu pomjeri na 67 godina!

Povećati penzije a ne starosne granice

U Švajcarskoj je konačno potrebna rasprava o stvarnom problemu penzija. Da mnogi ljudi ne mogu u strasti da žive od svojih penzija je stvarni problem penzionera i starosne granice penzionisanja. Mi moramo jačati penziono osiguranje a ne slabiti ga. Moramo da podignemo penzije,

a ne starosne granice za odlazak u penziju.

2. stub : Samo skroman dodatak za žene

Za mnoge žene – a posebno onu generaciju žena, koja će u nekoliko narednih godina otići u penziju – profesionalne penzije služe samo kao skroman dodatak. Jer skoro trećina žena i dalje ne prima nikakvu penziju iz 2. stuba. A ako se već isplaćuje penzija iz penzionog fonda, onda penzija iz fonda penzione kase za žene je za oko polovinu manja u odnosu na penzije iz 2. stuba osiguranja za muškarce. Polovina, od ukupno penzionisanih, žena, koje su otišle u penziju 2018. godine primaju penziju manju od 1165 franaka mjesečno. U tipičnim ženskim sektorima, penzije iz fonda penzionkase se kreću između 500 i 800 franaka mjesečno, to nije dovoljno za život.

Diskriminacija se nastavlja u starosti

Otuda je tužna realnost da skoro 11 odsto svih žena mora da se prijavi za

dopunske beneficije čim odu u penziju kako bi spojile kraj sa krajem. U 2019.-oj godini preko 1 400 000 žena je dobijalo uz penziju i dodatak na penziju- upola manje od ukupnog broja muškaraca. Posebno su pogođene razvedene žene i udovice.

Duži radni vijek

AHV 21 je samo početak, buržuji planiraju penzionisanje sa 67 godina za sve i dalje smanjenje penzija u penzijskim fondovima. Stoga je važno da se sada zajedno borimo protiv reforme AHV. Savez sindikata, levičarska partija i ženske organizacije su 4. januara 2022. održale referendum protiv ovog prijedloga izmjene zakona. Skupićemo i predati potrebnih 50 000 potpisa do 7. aprila 2022. godine. Tako počinje naša borba protiv reforme.

Svi švajcarski državljani i migranti koji su dobili švajcarsko državljanstvo mogu potpisati referendum: kod Unije ili putem interneta: <https://www.frauenrenten.ch/referendum-unterschreiben/?src=unia>

Editorial

2022. i izazovi sa kojima se (još uvijek) nosimo

Ova godina biće, kao i prethodne, obilježena sistemskim izazovima: pandemijom koronavirusa, klimatskom krizom, jačanjem populizma, sve većim jazom između bogatih i siromašnih, diskusijama o činjenicama, prekarizacijom statusa nebrojeno mnogo ljudi, birokratskim i institucionalnim preprekama poštenom političkom i kulturnom pristupu društvu i diskriminacijom marginalizovanih grupa: žena, kvir osoba, osoba druge boje kože od bijele, hendikepiranih, migranata, i to da navedemo samo neke od njih.

Na osnovu ove trenutne (i oduvijek prisutne) situacije lako je reći da je to jednostavno tako, da se ništa ne može uraditi, i da se ne možemo baviti tim tremama. Međutim, mora se reći i da pojedinac osjeća potpuno nemoć što sam ne može nikako da se bori protiv toga. Zbog toga su grupacije, udruženja, ili pak upravo sindikati poput našeg važni – ovdje ujedinjujemo svoju snagu, ovdje imamo saborce i na taj način dižemo glas. Zajedno, solidarno, feministički, povezano!

Vrijeme koje sam proveo kao praktikant u Uniji, u odjelu za politiku u Centrali, polako se bliži svome kraju. Međutim, vidjeti kako se na mnogim frontovima najrazličitiji ljudi zalažu za pošteniju, inkluzivniju i progresivniju Švajcarsku, daje mi osjećaj nade.

Za još jednu godinu saradnje i zajedničkog vođenja mnogobrojnih borbi!

Pozdrav, i vidimo se uskoro!

Artan Islamaj

Kratke vijesti

Novi onlajn dosije o osobama bez papira

Desetine hiljada ljudi žive i rade u Švajcarskoj bez boravišne dozvole. Naš onlajn dosije pruža odgovore na najvažnija pitanja o situaciji osoba bez papira. Unija podržava zaposlene čak i ako nemaju boravišnu dozvolu i nudi informacije o osnovnim pravima vezanim za sljedeće teme: regulisanje boravka, zdravlje, posao, obrazovanje i dualno obrazovanje, kursevi jezika i društvene aktivnosti, stanovanje, policija i pravni sistem, podrška u kriznim situacijama, diskriminacija, rizik da budete prijavljeni migracionim službama, kao i korisne adrese.

Onlajn dosije je dostupan na njemačkom, francuskom i italijanskom. Ubrzo će se pojaviti i verzije na albanskom, španskom, portugalskom, srpskom/bosanskom/hrvatskom, turskom i engleskom.

Nova presuda: vozači Ubera su zaposleni, a ne preduzetnici

SVA Carih je od Ubera za 2014. godinu zahtevala doprinose za socijalno osiguranje plus kamatu za kašnjenje u visini od oko 5,2 miliona franaka. Sud je u slučaju svih pet žalbi došao do zaključka da je Uber poslodavac, te je zbog toga odbio žalbe Ubera. Po Unijinoj računici Uber hiljadama svojih vozača u Švajcarskoj za period 2013–2021. duguje stotine miliona franaka. Uber treba da konačno obustavi svoj skupi sudski proces i uredno isplati svoje zaposlene!

Ova presuda je signal svim preduzećima koja digitalno prosljeđuju zadatke svojim zaposlenima. Ne kaže se bez razloga da je kod privrede zasnovane na platformama riječ o «uberizaciji». Institucije moraju da zaustave ilegalni Uberov model i pobrinu se za to da svi zaposleni imaju dostojanstvenu zaradu i osiguranje.

Protest protiv otpuštanja vozača DPD-a u Tesinu

Loša situacija u DPD-u odavno je poznata: predugi radni dani, neplaćeno prekovremeno, izostanak isplate dodatnih troškova, ogroman stres. Vozači se već preko godinu dana bore protiv toga zajedno sa Unijom. U Tesinu sada DPD pokušava da razori sindikalni komitet zaposlenih: početkom godine otpušteno je pet vozača jer su se angažovali za bolje uslove rada. Unija od DPD-a zahtijeva da vozače momentalno ponovo zaposli. Oko 1000 osoba u Tesinu je potpisalo peticiju o toj situaciji koja će krajem januara biti predata DPD-u. Unija se obratila i francuskoj matičnoj firmi GeoPost i ukazala na povrijedu sindikalnih prava od strane DPD-a u Švajcarskoj.

Ne dodatni rad nedeljom!

Parlamentarna inicijativa Schneeberger odbijena je. Ciljala je na to da zaposleni u svim uslužnim preduzećima rade 4 nedelje bez svog pristanka. Unija se od početka borila protiv ove inicijative i pozdravlja pravičnu odluku komisije. Sada treba ovo shvatiti ozbiljno. Aktuelne težnje da se dodatno oslabi zabrana rada nedeljom moraju se sasjeci u korijenu. Unija se angažuje i u mreži Sonntagsallianz protiv slabljenja nedeljnog odmora. Alijansa je takođe bila protiv Inicijative Schneeberger.

GAV za branšu čišćenja

Veći minimalac u njemačkom dijelu Švajcarske

Od 1. januara 2022. na snazi je novi kolektivni ugovor (GAV) za branšu čišćenja u njemačkom dijelu Švajcarske. Novi GAV uz povećanje plata i jačanje sprovođenja ugovora sadrži i druga važna poboljšanja za zaposlene.

Artan Islamaj

Novi GAV, na snazi od 1. januara 2022, važi do 31. decembra 2025. Ispregovarali su ga sindikati Unia, VPOD, Syna i udruženje poslodavaca Allpura, i važi za sve zaposlene u branši čišćenja u njemačkom dijelu Švajcarske. Novi ugovor nastavlja se na kontinuirani razvoj plata proteklih godina. Između prvog sklapanja ugovora 2004. i povišica ispregovanih za 2024. plate su porasle za 35%. Od 2024. više neće postojati satnica manja od 20 franaka.

Veće plate zahvaljujući stručnom usavršavanju

Paritetska komisija branše čišćenja u njemačkom dijelu Švajcarske zaposlenima bez stručne sprema nudi program obuke internog karaktera za branšu, koji omogućava pravo na veći minimalac ukoliko se uspješno završi. Pritom se radi o 80-časovnoj besplatnoj obuci za zaposlene u branši koji prethodno nisu završili nikakvo formalno obrazovanje. Nakon uspješno završene priznate obuke stiće se pravo na viši nivo plate

Čišćenje je esencijalna djelatnost za sve (Foto: FO-Publishing GmbH)

(redovno održavanje II, specijalno čišćenje II, čišćenje vozila II) i u skladu s tim zarada postaje veća. Kako je za uspješno polaganje ovog kursa potrebno zadovoljavajuće

znanje njemačkog, ugovorni partneri organizuju i kurseve njemačkog za zaposlene u ovoj branši.

Jačanje zaštite plata

Pored povišica sprovedena su i poboljšanja u pridržavanju ugovora. Damping je u branši čišćenja još uvijek rasprostranjen. Povećanjem doprinosa za troškove sprovođenja u cilju finansiranja kontrola, zabranom isplate plata u gotovini i preciziranjem kategorija zaposlenih, GAV dobija važne novine za učinkovito sprovođenje.

Informacije u vezi Opšteg radnog ugovora

Za detaljne informacije u vezi izmjena odredbi Opšteg radnog ugovora za branšu čišćenje, imate mogućnost da se obartite u svoj Unia sekretarijat ili na linku: <https://www.pk-reinigung.ch>

Zaposleni se moraju zaštititi od poslovnih modela sa dampingom

Arbitražni sud podržava zahtjeve Smood-kurira

Činjenica da je ženevska kurirska služba Smood još tokom procesa otpustila zaposlene koji su štrajkovali povreda je procesnih pravila. Unia osuđuje ovo ponašanje i nastaviće da i u predstojećim sučeljavanjima u potpunosti podržava oštećene, kao i zaposlene u Smood-u. Sada se, prije svega, pitaju institucije: oni se moraju pobrinuti za to da Smood konačno počne da se pridržava postojećih pravila i da stane na put poslovnim modelu koji se suštinski zasniva na dampingu platama.

Hilmi Gashi

Uprkos petonedeljnog štrajku na nekoliko mjesta u Romandiji, kao i postupku arbitraže koji je inicirao kanton Ženeva, nije se moglo pronaći rješenje u poslovnom konfliktu u kurirskoj službi Smood. Sindikati stoga od Smood-a zahtijevaju da se zajedno obratimo Chambre des relations collectives de travail (CRCT) kao sudiji za ključne problematične tačke.

Zaposleni se bore za svoju čast

Unia od Smood-a očekuje da momentalno sprovede barem ona minimalna poboljšanja uslova rada koje su obećali prethodnih nedelja. Kuriri posebno zahtijevaju bolje planiranje radnog vremena, kraj «ugovora za nula sati», plaćanje svih efektivno odrađenih radnih sati uključujući vrijeme čekanja koje se trenutno ne plaća, kao i odštetu njihovih efektivnih dodatnih troškova za korišćenje privatnih vozila i mobilnih telefona. Konačno, zahtijevaju transparentnost prilikom dobijanja bakšiša, kao i pređenih kilometara i sati rada.

Štrajkači otpušteni

Za vrijeme arbitraže Smood je bez otkaznog roka otpustio tri sindikalna predstavnika, među njima jednog člana zastupnika osoblja koji je učestvovao u pregovorima. Time je Smood pogazio sindikalna prava. Drugim zaposlenima je nakon okončanog štrajka davano daleko manje poslova; naravno, sa ozbiljnim posljedicama po njihova primanja. Unija zahtijeva da Smood momentalno obustavi sve mjere osvete i naplate i poništi otkaze.

Arbitražni sud podržava zahtjeve Smood kurira

Model zasnovan na dampingu

Smood-ov poslovni model koji počiva na damping suštinski prekarizuje zaposlene. Unia i svi oštećeni zahtijevaju od kantonalnih vlasti da intervenišu i sprovedu postojeće zakone i pravila u slučaju Smood-a. Istovremeno, Unia će sve uložiti u to da se i u Smood-u u budućnosti pridržavaju kolektivnih ugovora, posebno L-GAV-a. On važi, kako je to potvrdila njegova komisija za nadzor, za kurire iz Smood-a, baš kao i za kurire koje su direktno zaposlili restorani.

«Šta se dešava sa snimkom?» tonski zapis razgovora

Mjera za veću transparentnost

Kako bi se poboljšala transparentnost prilikom medicinske procjene, od ove godine intervjui sa sudskim vještakom za IV biće snimani i priloženi uz dokumentaciju.

Marília Mendes

Zašto postoji ova novina?

Prilikom analize zahtjeva za invalidsko osiguranje često je potreban razgovor sa medicinskim vještakom/komisijom. Osiguranci se stalno iznova žale da stručno mišljenje ljekara ne obuhvata njihove tegobe i razgovor sa komisijom vještakom, koji je do sad invalidsko osiguranje davalo na raspolaganje. Sada to treba da postane transparentnije. Time Invalidsko osiguranje želi da uključi više vještačenja u proces odluke.

Zašto je tonski zapis važan?

Ono što je novo je tonski zapis cijelog razgovora tokom pregleda. Samo ukoliko se osiguranik prije tumačenja odrekne tonskog zapisa, on neće biti načinjen. Međutim, moguće je i zatražiti njegovo uništenje pismenim putem i do 10 dana nakon vještačenja.

Tonski zapis je važan jer se time mogu procijeniti kontradiktornosti i kompatibilnost razgovora i stručnog mišljenja. To štiti od samovolje i razjašnjava neslaganja u vezi sa vještačenjem. Tonski zapis načinjava vještak. Početak i kraj intervjua, kao i potencijalne prekide treba da potvrde osigurana osoba i vještak. To se čini usmjeno uz navođenje tačnog vremena. Nakon intervjua tonski zapis se zajedno sa stručnim mišljenjem dostavlja osiguranju.

Šta se dešava sa snimkom?

U toku procesa snimak se smije preslušati od strane osiguranika, nosioca osiguranja i institucije koja donosi odluku. Čim proces za koji je načinjen tonski zapis postane pravosnažan, osiguravajuće društvo smije da uništi snimak u saglasnosti sa osiguranom osobom.

Tonski zapis je značajan u slučaju nesporazuma

Prijavite se za Movendo kurseve!

Znanje je moć!

Da li Vam je potrebno određeno znanje u poslovnom i privatnom svakodnevnom životu? Program Movendo i ove godine nudi zanimljiva usavršavanja. Kao član Unije možete svake godine pohađati barem jedan besplatan kurs.

Marie Saulnier Bloch

Institut za obrazovanje sindikata članova SGB-a, a time i Unije, za cilj ima da podrži zaposlene u njihovim pravima i obavezama. 270 kurseva, među njima sada i online vebinari, cilja na produblivanje znanja u oblastima politike, ekonomije, radnog prava i socijalnog osiguranja, komunikacije, saradnje/organizovanja života, kao i materijala za rad. Ponuda nije ograničena samo na sindikate, već je otvorena za sve zainteresovane. Članovi sindikata članova SGB-a godišnje mogu dobiti barem jedan besplatan kurs.

U cilju podsticanja ravnopravnosti, a posebno jednakosti šansi, neke ponude su namijenjene specifičnim grupama, te tako postoje npr. kursevi za migrante, žene, starije ljude, kao i mlade. Uskoro online: specijalni flajeri sa listom preporučenih obuka koje su zanimljive za sve osobe sa migracionom pozadinom. Posebno: politički izazovi u Švajcarskoj, kako se mogu ojačati sindikati, prava na radnom mjestu, dobijanje državljanstva, penzije, socijalna osiguranja, kako poboljšati komunikaciju, šta učiniti u slučaju sumnje na trgovinu

ljudima... Redakcijski tim magazina Horizonte između ostalog učestvuje na mnogim od ovih mogućnosti usavršavanja. Posebno preporučujemo obuke na njemačkom i francuskom koje se tiču migracione politike i prava, a koji svakome omogućavaju da bude bolje informisan i da bolje informiše svoje kolege i rodbinu! Sve relevantne informacije naći ćete na stranici movendo.ch.

Jer, biti bolje obrazovan znači bolje zastupati svoje interese!

Interview

Postanite stručni uz program «Progresso»

Dobrim stručnim usavršavanjem svi su na dobitku: zaposleni, firma, gosti!

Unija se već dugi niz godina veoma aktivno angažuje oko programa za osnovu obrazovanja Progresso. On je idealan za zaposlene bez stručne spreme u ugostiteljstvu i nudi se za oblasti usluživanja, kuhinje, domaćinstva i sistemske gastronomije. Horizonte je o tome razgovarao sa Maurom Moretom (Mauro Moretto), odgovornim za branšu ugostiteljstva pri Uniji.

Snažno se zalažete za ovo usavršavanje. Zašto?

U švajcarskom ugostiteljstvu rade desetine hiljada osoba bez priznatog obrazovanja. Progresso je savršen način za početak usavršavanja. Polaznici za kratko vrijeme unaprijeđuju svoju profesionalnost i na taj način stiču bolje izgleda na poslovnom planu. Uz to je ovo i odskočna daska za dalje obuke poput sertifikata o zanimanju (EBA).

Koju ulogu u slučaju ovakvih obuka u ugostiteljstvu igra državni kolektivni ugovor (L-GAV)?

Time možemo da ponudimo sveobuhvatnu ponudu obuka i stručnog usavršavanja svim zaposlenima u preduzećima na koja je L-GAV odnosi. I to skoro za 0 nula franaka, a do kraja 2022. zahvaljujući nacionalnoj obrazovnoj ofanzivi čak i besplatno. Time socijalni partneri u ugostiteljstvu nude perspektivu zaposlenima u ovim teškim vremenima. Subvencije finansiraju doprinosi za troškove izvršenja L-GAV-a koje plaćaju firme i zaposleni. Dakle, za godišnji doprinos od 89 franaka zaposleni mogu da profitiraju obukama koje koštaju hiljade franaka. Na primjer, Progressova puna cijena je 3450 franaka. I privremeno nezaposleni pod određenim uslovima mogu da besplatno završe neku od Progresso obuka.

Mnogi poslodavci oklijevaju da pošalju svoje zaposlene na ove obuke. Kažu «prvo ih neće biti pet nedelja, a onda će dobiti 200 franaka veći minimalac.» Šta kažete na to?

Da se i dalje isplati jer svi dobijaju: zaposleni, firma i gosti. Zahvaljujući Progressu zaposleni postaju profesionalniji i popravljaju kvalitet i efikasnost svog rada. Takođe, u kontaktu sa gostima bolje prodaju ponudu, doprinose obrtu novca. Firma dobija besplatnu obuku za svoje zaposlene i ne mora ni o čemu da se brine – to su sve prednosti! Pored toga, stručno usavršavanje može da doprinese i tome da zaposleni duže ostanu vjerni preduzeću. I to je novčani faktor, jer traženje novih radnika i njihovo obučavanje za posao takođe košta.

Na šta bi zaposleni trebalo da obrate pažnju u razgovoru sa svojim nadređenim ukoliko žele da razgovaraju o nekoj obuci, na primer Progressu?

Da bi preduzeće moglo da napravi planove, sigurno je važno da se razgovor o toj želji za usavršavanjem počne na vrijeme. Takođe, važno je pritom pomenuti gorenavedene prednosti. Osim toga, pomenuo bih i motivaciju takvom jednom obukom. Jer, mnogi poslodavci se plaše da će zaposleni nakon završetka obuke promijeniti firmu. Međutim, to uopšte ne mora da bude slučaj, ukoliko se preduzeće pobrine za uzbudljiv posao sa mogućnostima razvoja i napretka.

Dalje informacije: www.mein-progresso.ch

Pitanja & odgovori

Starosna penzija: mogu li da provjerim doprinose penzionog osiguranja?

Ja (30) sam 2020. radio kao vozač u jednoj firmi za logistiku. Ukupno sam tamo zaradio oko 25 000 franaka. Na obračunima plate vidim da su odbijani iznosi za AHV, IV, EO, čak i za osiguranje u slučaju nesreće. Međutim, smatram čudnim to što nigdje ne vidim odbitke za penziono osiguranje. Takođe nikad nisam dobio dokument za penziono. Firma nažalost neće da mi da nikakvu informaciju. Mogu li to nekako sam da provjerim?

Regula Dick: Da. Od 25. godine Vaš poslodavac je obavezan da Vas osigura čim Vaši prihodi pređu tzv. prag za pristup BVG-u (2020. je granica iznosila 21 330 franaka). Penziono osiguranje na početku svake godine šalju dokument o uplatama. Na njemu vidite kod kog penzionog osiguranja ste osigurani i koji doprinosi su Vam uplaćeni. Kako niste dobili ovaj dokument, a na obračunima plata nisu navedeni doprinosi za penziono (drugi stub osiguranja), Vaš poslodavac Vas vjerovatno nije osigurao ni kod jednog osiguranja, ili se čak ni sam nije priključio nijednom osiguranju-penzionkasi. AHV osiguranje su zadužena za provjeru toga. Obratite se AHV osiguranju svog nekadašnjeg poslodavca i raspitajte se o penzionom osiguranju preduzeća, ili se pak obratite kantonalnom AHV osiguranju Vašeg kantona. Ukoliko se Vaš poslodavac nije pridružio nijednom penzionom osiguranju, AHV je obavezna da da nalog da firma pod prinudom napravi prijavu za ovo osiguranje odnosno da firma osigura svoje zaposlene i za drugi stub osiguranja. Ukoliko Vaš poslodavac ipak ima penziono osiguranje, ali nije prijavio ni Vas ni Vašu platu, informišite penziono osiguranje o radnom odnosu.

(Work, 19.11.2021)

Osiguranje za nezaposlene: sankcije zbog oduzimanja vozačke dozvole?

Radim kao šofer. Bio sam na rođendanskoj proslavi svog najboljeg prijatelja, tamo previše popio, a zatim se uprkos tome autom odvezao kući. Pritom sam naišao na policijsku kontrolu. Sada mi je oduzeta vozačka dozvola. To je saznao moj nadriješeni i dao mi otkaz. Osiguranje za nezaposlene sada mi je izreklo obustavu isplata dnevnica na 35 dana. Da li je to ispravo?

Markus Widmer: Da, to je ispravno, jer se Vaša nezaposlenost smatra Vašom krivicom. Vaša krivica leži u tome što ste povrijedili svoje radne obaveze. Ali tako bi bilo i u slučaju da je osigurana osoba svojim ponašanjem u firmi ili van nje poslodavcu dala opravdan razlog za otkaz. To znači da osigurana osoba mora da prihvati da bi njeno ponašanje za posledicu moglo imati otkaz. Kako Vi kao šofer u cilju obavljanja svoga posla morate imati vozačku dozvolu, morali ste da prihvatite da gubitkom dozvole izgubite i posao. U slučaju sopstvene krivice, osiguranje za nezaposlene mora da napravi razliku između lakog, srednje teškog i teškog prekršaja. Broj dana tokom kojih nećete primati dnevnicu određuje se u skladu sa stepenom prekršaja. Težak prekršaj se kažnjava sa 31 do 60 dana. Time ste Vi pravično dobili 35 dana obustave.

(Work, 3.12.2021)

Trudnoća: moram li svejedno da radim prekovremeno?

Radim u magacinu u prehrambenoj branši. Trenutno imam jako mnogo posla, zbog čega moramo da radimo prekovremeno. Trudna sam i zbog toga trenutno jedva obavljam i svoj normalan obim rada. Moram li da radim i prekovremeno?

DAVID AEBY: Ne. Nepovoljno radno okruženje se preko majke prenosi i na dijete i na taj način može da utiče na njegovo zdravlje i dobrostanje. To se u posebnoj mjeri odnosi na organizaciju rada i strukturiranje radnog vremena. Zakon o radu sadrži relevantnu odredbu o zaštiti trudnica koja je precizirana u odgovarajućem pravilniku. Dnevni rad se mora ograničiti na dogovoreno trajanje, dakle na obim rada koji je dogovoren ugovorom. Trudnice i dojilje ne smiju raditi više nego što je ugovoreno prije trudnoće. Uz to važi i maksimalno opterećenje: više od devet sati dnevno trudnice i dojilje nikako ne smiju raditi. Ukoliko je dogovoreno duže dnevno radno vrijeme, ono se mora smanjiti na devet sati. Takođe se ne smije zahtijevati dodatni rad u izuzetnim situacijama, ukoliko on prevazilazi ovih devet sati.

(Work, 21.1.2022)

Novine u socijalnim osiguranjima za 2022

Ukratko o izmjenama socijalnih osiguranja

U nastavku su kratke informacije o novinama kod pojedinačnih osiguranja. Za napomenuti je da nisu sva osiguranja detaljno opisana

Darinka Filipovic

1. AHV Starosno

Novo povećanje AHV-penzije biće razmatrano tek 2023. jer su AHV/IV penzije već povećane 1. januara 2021.

2. IV – Invalidsko osiguranje

1. januara 2022. na snagu stupa 7. revizija IV-a. Riječ je o daljem razvijanju kategorizacije IV-a, uspostavljanju penzionog sistema «bez nivoa» i jedinstvenim regulativama koje se tiču evaluacija i medicinskog vještačenja za sva socijalna osiguranja (zbog toga ovo treba regulisati u ATSG-u: mala revizija od 1. januara 2022).

Osiguranci čija je IV penzija povećana sada imaju pravo na 180 vanrednih dnevnica osiguranja za nezaposlene.

Novo je i da filijale IV-a obavještavaju doktore o svojim rezultatima, kao i o koracima koji su predviđeni za pacijente, ili koji su sa njima dogovoreni. Isto važi i u obrnutom smjeru. Ova razmjena podataka sada ima uporište u zakonu. Filijale IV-a na taj način mogu ciljano da preuzimaju procjene ljekara o tome da li planirane mjere imaju potencijala za uspjeh. S druge strane, ljekari su zahvaljujući informacijama od IV-a u stanju da bolje podrže svoje pacijente za vrijeme sprovođenja mjera kategorizacije.

ATSG Opšte odredbe o pravima iz socijalnih osiguranja

1. januara 2021. na snagu je stupila 1. revizija ATSG-a. U skladu sa reformom IV-a od 1. januara 2022. nastupiće i druge promjene. Kako su ove regulative od značaja ne samo za IV, implementirane su i u ATSG:

- Međurješenje, kada osiguranik i osiguranje ne mogu da se dogovore o vještaku.
- Bidisciplinarno stručno mišljenje - takođe, samo institucije za davanje stručnog mišljenja koje su priznate i podjela po principu slučajnosti.
- Medicinski vještaci moraju da ispune državne pravne zahtjeve.
- Tonski zapisi intervjuja i vođenje dokumentacije su obavezni.
- Vode se javno dostupne liste koje se tiču davanja stručnog mišljenja.

3. EL Dodatak na starosno i invalidsko osiguranje

1. januara 2021. na snagu je stupila reforma novčanih dodataka za AHV/IV. Za osobe koje su i prije 2021. primale EL do kraja 2023. važi prelazni rok na novo pravo.

4. ALV Osiguranje za nezaposlena lica- prijava onlajn

1. jula 2021. na snagu je stupila mala reforma ALV-a: nezaposleni mogu onlajn da se prijave pri RAV-u. Posredovanje za radna mjesta u okviru opštine ukinuto je, sada je za to zadužena samo služba koju određuje kanton tj. Služba posredovanje nezaposlenih lica se zove

RAV. Uspostavljena je pristupna platforma za elektronske usluge, kao i još jedna za javno posredovanje u pronalaženju radnih mjesta.

Ukoliko se izuzmu promjene uslovljene koronom, za 2022. nisu najavljene nikakve druge novine.

5. BVG

Za 2022. nema najavljenih velikih novina. Minimalna kamatna stopa za štednju starijih osoba aktivnih korisnika ostala je na 1%. Određena penziono osiguranja prilagođavaju stopu konverzije u skladu sa situacijom.

6. UV

1. januara 2022. Suva dobija novu (petu) poslovnu granu, osiguranje u slučaju nesreće za osobe koje su prijavljene na invalidsko osiguranje na koje se odnose mjere kategorizacije invalidskog osiguranja.

7. FamZ

Što se tiče porodičnog dodatka nisu najavljivane sistemski relevantne promjene. U pojedinim kantonima postoji mogućnost porasta dječijeg dodatka, kao i dodatka za dualno obrazovanje.

Zdravstveno osiguranje

Prosječna premija za obavezno zdravstveno osiguranje će se po prvi put u 2022. godini smanjiti. To smanjenje se dešava po prvi put od 2008. godine. Mjesečna premija

(prosječno) iznosi 315,30 franaka što pokazuje smanjenje od 0,23 odsto u odnosu na 2021. godinu. Svako pa i najmanje smanjenje premije zdravstvenog osiguranja znači

mного za prosječne građane a posebno porodice sa više članova.

Drugi stub osiguranja- penzionkasa

Nema podizanja kapitala ako nije plaćena alimentacija

U budućnosti će biti teže povući kapital iz drugog stuba osiguranja tkzv. Penzionkasa ako se prekrši obaveza plaćanja izdržavanja/alimentacije. Od 1. januara 2022, specijalizovane agencije odgovorne za pomoć u naplati dugova i penzionkase imaju obavezu pružanja informacija. Konkretno,

to znači da će specijalistička agencija odgovorna za pomoć u naplati obavijestiti penzionu kasu, na primjer u situaciji ako osiguranik ne izvršava svoje obaveze plaćanja alimentacije za dijete. Penzijski fond (pensionkasa) ima obavezu da informiše instituciju za naplatu dugova prije nego

izvrši isplatu kapitala. Na osnovu ove prijave penzionkasa ima obavezu da zaustavi isplatu kapitala iz ovog fonda dok se pravno ne reguliše plaćanje alimentacije za djecu. Drugim riječima Institucije mogu da «zakinu» penzionkasu za neisplaćeni dio alimentacije.